

የግርማይ ገብሩ ‘መቐለ’ እና ‘መቀሌ’ ቡሩ ሃ!...ሃ! ጩኸት

ጌታቸው ረዳ (ኢትዮጵያን ሰማይ ብሎግ አዘጋጅ) (ጥር 2006 ዓ.ም)



(ከፍል 1)

በቅርቡ የኢትዮጵያ መርከብ ድርጅት ብሎ ራሱን የሰየመ ወያኔዎች የሚያዙት ድርጅት ለትግራይ ክ/ሃገር ጠቀሜታ የሚውል ብሎ አዲስ በተረከበው መርከብ ላይ “መቀሌ” ብሎ መፃፉ የትግሬዎች የማንንት ጥያቄ የሚጸረር ስለሆነ ‘መቀሌ’ የሚለው የአማራዎች አጠራር/አጻጻፍ ወደ ‘መቐለ’ መለወጥ አለበት በማለት ሁለት የታወቁ የትግራይ ጠባብ ብሔረተኞች ማለትም ግርማይ ገብሩ (ትግራይ/መቀሌ ውስጥ መሰረቱ ያደረገ የአሜሪካ ድምፅ ራድዮ የትግርኛ ቃል አቀባይ) እና በጸረ አማራ እና በጸረ ምንሊክ የታወቀው ጎጠኛው መምህር ገብረኪዳን ደስታ የተቃውሞ ፊርማ በማሰባሰብ አዲስ ጩኸት በማስተጋባት ላይ አንደሆኑ አብርሃ ደስታ የተባለ ወጣት በፌስ ቡኩ ገልጾልናል (በነገራችን ላይ አንዳንድ የአብርሃ ደስታ ፖለቲካዎች ባይስማሙኝም በዚህ ጉዳይ ግን አብርሃ ደስታ በሚያስመሰግን ሁኔታ እንኚህ ሁለት ጎጠኞችና ወያኔ አወዳሾችን አግባብነት አንደሌለው ተቃውሞአቸዋል)። ለዚህም [‘በመቐለና መቀሌ ስሞች የትርጉም ልዩነት የለም’ በማለት አብርሃ ደስታ ተቃውሞውን ገልጿል።](#)

አብርሃ ልክ ነው። በመሰረቱ መቐለ ትግርኛ አጠራር ቢሆንም 'መቀሌ' የሚለው አጻጻፍ ደግሞ አግርኛ ነው። መርከቧ የትግራይ ብትሆንም ንብረትነትዋ መንግስታዊ እና መሰረት የጣለችውም ባዕድ አገር 'ጅብቲ' ውስጥ ከሆነ የመንግሥት ንብረቶች ሁሉ በላያቸው ላይ በብሔራዊ ቋንቋ የአጠቃቀም ዘይቤ ቢጻፉባቸው ምንም ስህተትነት የለውም። ነገር ግን "መንግሥት ማለት ሁሉንም በጁ ሁሉም በደጁ ባቤቱ ወያኔ አይደለም ወይ ባትሉኝ ማለቴ ነው።" [2]

የገብረኪዳን ደስታ መፍትሄ ብሎ የሰጠው አስቂኝ መፍትሄ ላስነብባችሁ። ዞር አሉ አልሸሹም አንደሚባለው፤ መቐለ ተብሎ መጻፍ አለበት ሲል ቆይቶ 'መቐለ' ማለት የማይቻል ከሆነ 'መቀለ' ተብሎ መጻፍ ይቻላል። << መቐለ ተብሎ ነው መጻፍ ያለበት፤ እንደው << <ቆ>ን ለመጻፍ> ይከብደኛል አይሆንልኝም የሚል ሰው <መቀለ> ብሎ ይጽፍ ይሆናል እንጂ <መቀሌ> የሚልበት ምክንያት የለም። >>

አልገረማችሁም? "መቀለ" ተብሎ መጻፍ ይቻላል ካለን 'መቀለ' ተብሎ መጻፍ ከተቻለ እና ገብረኪዳን አስታራቂ ብሎ የሰጠው 'መቀለ' የሚለው ስያሜ በምንኛ ቋንቋ አባባል ነው? መቀሌ ማለት አማራዎች የሚጽፉት ወይንም የሚሉት አባባል ነው። 'መቀለ' ግን 'መቀሌ'ን ተክቶ ለመጻፍ ተቀባይነት የሚኖረው ወያኔዎች 'ሌ'ን ወደ 'ለ' የመቀየር ሥልጣን መብት ማን ነው የሰጣችሁ? ከመቀሌ ይልቅ 'መቀለ' በየትኛው የአግርኛ 'ልሳን' መመዘኛው ነው አርኪ ሊሆን የሚችለው? ወይስ እንዲሁ 'ድመት ላመሏ...' የአግርኛ ጥላቻችሁ እንደ አዲስ 'ሃ' ብላችሁ እንደገና 'ለ' ማስተጋባት? አስቀድሜ በጻፍኩት መጽሐፌ ላይ "ትግራይዎች አማራዎችን "አምሐሩ" እያሉ ሲጠሩ አግባብነት የሚኖረው አማራዎች ግን ትግራዎችን "ትግሬ" ብለው መጥራታቸው፡ የሚያብከክናቸው በምን መመዘኛ ነው" ብዩ ነበር። አሁንም መቐለ ማለት ካልቻሉ መቀሌ ከማለት ይልቅ 'መቀለ' በሉት ይላቸዋል። መቀለ ብሎ የሚጽፍ አዲስ የአማራ ነገድ አጻጻፍ ገብረኪዳን ሊፈጥርልን መጣሩ ያስገርማል።

ግርማይ ገብሩ የተባለው ሌላው የትግራይ ብሔረተኛ ደግሞ 'ትግራይ እን ላይን' ተብሎ በሚጠራው ድረገጽ በሚለቀቀው 'ስኒት' (ስምምነት/አንድነት) ብሎ ራሱን የሚጠራ በወያኔው ኢንተርኔት ራዲዮ ላይ ከዘላብዳቸው መካካል ውስጥ "አብ ሃገሪይ ኩሪዔ እንብር አለኹ!" ( በአገሬ ምድር ላይ ኩርቼ እናራለሁ!) በማለት አገሩ ውስጥ ተንደላቆ ኮርቶ እንዲኖር እያቀላመጡት በሚገኙት ወያኔዎች ምክንያት ከሚወዷት አገራቸው እና ቤተሰቦቻቸው ተለይተው አገራቸው ለቀው "በተሰደዱት ተቃዋሚዎችን" እየተኩራራ 'በመቀሌ' እና 'በመቐለ' ያለው ልዩነት 'የማንነት ጥያቄ የህልውና ጉዳይ' እንደሆነ አንዲህ ይላል።

<< [በመርከቡ] ላይ የሠፈረው "መቐለ" ሳይሆን "መቀሌ" የሚል መሆኑ፤ ለዚህ ቃል ሆነ ለሌሎች (ሽሬ፣ ትግሬ፣ ወዘተ) የተዛቡ የአፃፃፍ/አጠራር ልማዶች

የትግራይ ማንነት የሚጻረሩ እና “የህልውና ጥያቄ” ስለሆነ እንቃወመቀለን።...” ይላል ግርማይ ገብሩ ከእነ ገብረኪዳን ደስታ እና መሰሎቹ በመስማማት።

መቐለን በመቀሌ ተጻፈ ተብሎ እንደ አህያ ሜዳ መሬት አንደተናጋ “ቡሩ ሃሃ” ሕብረተሰቡን በጩኸት ከማወክ ይልቅ ስለ ማንነት እና የህልውና ጥያቄ የሚያሳስበው ትግሬ ብሄረተኛ ሁሉ የወያኔ ትግራዎች በወንድሞቻቸውና አህቶቻቸው አንዲሁም ልጆቻቸው ላይ ግዕዛዊው እና አክሱማዊው ብሔራዊ ቋንቋ የሆነው ‘አማርኛ’ን በማስወገድ ከአፀደ ህጻናት (መዋዕለ ህፃናት) የትምህርት ደረጃ ጀምሮ እንግሊዝኛ አንዲማሩ በሕግ ትግራይ ውስጥ በመደንገግ የትግራይ አዲስ ትውልድ አማርኛን በማስወገድ በምትኩ የባዕድ ቋንቋ በሆነው እንግሊዝኛ አንዲማሩ ለ21 አመት የተደረገው ማንነትን የማስከድ እና በባዕድ የመተካት የወያኔ ዘመቻ ሲካሄድ ምነዋ ግርማይ ገብሩ የተቃውሞ ፊርማ አሰባሰቡ አሁን በ ‘ቅ’ እና በ ‘ሌ’ የፈጸመ ጦርነት እያሰባሰቡ እንዳለው ተቃውሞውን በፊርማ አሰባሰቡም? አማርኛ በእንግሊዝኛ ሲተካ ፤ ትግራይ ውስጥ ያልነበረ ባህል በማስተዋወቅ ጫት አከፋፋዮች ተፈቅዶላቸው ወጣቶች በጫት መርቅነው ሲበላሹ፤ ባለትዳሮች የጥቀ ጋብቻቸውን በሱስ ተጠምደው ሲያፈርሱ እና ሲናጋበቸው፤ የእንደርታ፤ የዓጋመ (አጋሜ)፤ የራይ፤ የተምቤን ገበሬዎች ፤ ከተማ ኗሪዎችና ወጣቶች “ልሳናቸው” በኤርትራ እና በ ‘አሸግ’ ልሳን ሲወረሩ፤ የድምፃ ወያኔ ትግራይ’ ጋዜጠኞች አብረው የኤርትራ እና የልሳን ለውጥ ዘመቻ ተዋናዮች ሲሆኑ፤ የትግራይ ኪነት ስዕለ-ድምፅ ተዋናዮን እና ሙዚቀኞች በወረርሺኙ ለሃያ ሁለት አመት ‘ሲለከፉ’ የትግራይ ወጣቶች “ባጊ/ባጊ/አቅማዳ ሱራ” እና በ‘ራግ’ ሙዚቃ ህሊናቸውና ባህላቸው ሲበረዝ፤ በቲቪ እና በራዲዮናቸው ሲያስተዋወቁላቸው፤ ገጣሚ፤ ጋዜጠኛ እና ደራሲ ግርማይ ገብሩ የማንነት እና የህልውና ጥያቄ ብሎ የሚለው እከላከልለታለሁ፤ ቆሜሊታለሁ ለሚለው በትግራይ ሕብረተሰብ ላይ እየደረሰ ያለው የባህል፤ የቋንቋ፤ የልሳንና የባሕሪ ለውጥና በስርአተ ትምህርት ላይ እየተፈጸመ ያለው ጥልቅ የጥቃት ዘመቻ ያልተሰማው አድዋዊ በመሆኑ? ወይስ የለውጡ ተባባሪ? ወይንስ አማርኛ ቋንቋ ላይ ሲደርስ የአማራ ጥላቻ ስላለው ያንን የገብረኪዳን ደስታ የጥላቻ ጭፈራ አብሮ ለማጫፈር?

ቋንቋየ፤ ባህሌ ማንነቴ በአማራዎች ስለተረገጠ ይህንን ለመቃወም እና ማንነታችን ለማስመለስ ነው ወደ ጫካ ገብቼ ወያኔ ሆኜ የታገልኩት የሚለን “የሺ ኦ ኤው” ጋዜጠኛው ትግራዊው ብሄረተኛው ግርማይ ገብሩ በወያኔዎቹ የትግራይ አን ላይን ለስኒት ራዲዮ አዘጋጁ ሃብቶም ተኸሌ በቃለ መጠይቁ መሰረት እንዲህ ይላል፡- ‘የተነጠቅነውን ማንነታችን ለማስመለስ መቀሌ የሚለውን ወደ መቐለ ለመለወጥ ትግሉ ቀጥሏል፤ ጥትሽን አዘጋጅተናል’ አንደምናሸንፍ ደግሞ አንጠራጠርም.....” ይላል። ግርማይ ገብሩ። ይህ ሁለ ስማይ የተገለበጠ የሚያስመስለው “ቡሩ ሃሃ!” የግርማይ ገብሩ እና መሰሎቹ

ጨኸት አማራዎች ሆነ ብለው በትግርኛ ቃላት ላይ አማራዎች ጉዳት ለማድረስ እንዳደረጉት የሚከሱት የተዛባ ክስ እስኪ በጥምር ረጋ ብለን እንመርምረው።

በመላ አለም የታወቁ የቋንቋ ሊቅ የሆኑ መምህራን በዚህ ጉዳይ ጠይቁአቸው የእነ በገብረኪዳን አና የእነ ግርማይ ገብሩ ጨኸት በተሳሳተ አመለካከት የህልውና ጥያቄ አንዴት ለማገናኘት እንደተፈለገ አንብበውት በጣም ነው የገረማቸው። ለምሳሌ አሉኝ፤ ‘አንግሊዝኛ እንደተናጋሪዎቹ ልሳን ለመናገር አንደነሱ ልሳን መናገር ነው ያለብህ አይደል?’ አሉኝ። አዎ። አልኳቸው። ‘When you pronounce English words, you would like to pronounce them exactly like an English speaker.’ ልክ እንደ እንግሊዞቹ ለመናገር። ምኞትህ ያ ነው። ‘That is your wish, you “the speaker.” ግን ቋንቋህ ስላልሆነ፤ ወደ አልፈለግከው የአጠቃቀም ዘይቤ ይወስድሃል። ‘But your language takes you to where you do not wish to go.’ ስለሆነም እንግሊዝኛውን የምትናገረው ልሳን ቋንቋህ በሚናገረው ተጽዕኖ ላይ ይሆናል ማለት ነው። ‘So you pronounce the English words as your language dictates.’ ለምሳሌ ግዕዝን ተመልከት “ብዕራይ” የሚለው የግዕዝ ቃል Look, for example, in Ge’ez “cow” is “bi’iray.” በአማርኛ ሲጻፍ ወይንም ሲነገር “ብሬ” ነው። In Amharic it is “bee.” ተመልከት “ራይ” የሚሉ ፊደሎች ወደ ‘ሬ’ እንዴት አንደተወሰደ። Look how ay is changed to e. Amharic speakers do not hate Ge’ez. ራይ የሚለው ወደ ሬ ሲለወጥ አማርኛ ተናጋሪዎቹ አንድያ ሲጠቀሙበት ለግዕዝ ጥላቻ ስላላቸው አይደለም። ለግዕዝ ጥላቻ የላቸውም። ቋንቋቸው ስለሚጫናቸው ነው። But their language takes control. በግዕዝ ላይም አንዲሁ ‘ትግራይ’ የሚል ታገኛለህ። Similarly, in Ge’ez you find Tigray. ልክ እንደ ላይኛው “ራይ” የሚለው ወደ “ሬ” በማስተጋባት “ትግሬ” ብለውታል/ይላሉ። አማራዎቹ የትግራይ ሕዝብ ስለጠሉ አይደለም። ቋንቋቸው ተጽእኖ ስለሚያደርገባቸው ነው። These Amharic speakers do not hate people from Tigray. But their language takes over and changes the ay to e. There is no malice at all. ስለሆነም ሆነ ተብሎ የተደረገ ጥላቻ ወይንም የትግራይን ህልውና ወይንም ባህል ለመጻረር ሆነ ተብሎ የተፈጸመ ሴራ አይደለም። በማለት በኢመይል ገልጸውልኛል። ወደ አማርኛ ስተረጉም ስህተት ካለ የኔው እንጂ የማንም አይደለም።

እነ ግርማይ ገብሩ ግን አማርኛን በማስወገድ በየገጠሩ አንግሊዝኛ ተክቶ ትግራይ ውስጥ በስርዓተ ትምህርት ሁለተኛ የትግራይ ሕጋዊ የገበያና

የመግባቢያ ቋንቋ (ምናልባትም ለወደፊቱ ትግርኛን ለመተካት፤ ይህን በመረጃ የቀረብኩትን ይመልከቱ **Tigrayan Modern Elites and their bizarre Love for Colonial Language**. Getatchew Reda) ሆኖ እያለ 'የህልውና ጉዳይ' የሚሉት ሳያስባቸው በመቀሌና በመቐለ የቃላት ስንጠቃ ገብተው ቡራ ከረዩ (ቡሩ ሃ!ሃ!) በየማሕበራዊ የመገናኛ መስመሮች ሲጮሁ ማድመጥ በጣም አስቀያሚ ብሄረተኛነት በመፋፋም ላይ መሆኑ የሚያመለክት ነው። አንደውም ሕብረተሰቡ በባእድ ቋንቋ አንዲማር እና አማርኛ እንዲጠፋ በመደረጉ 'ፋሺስዝም' በትግራይ እየተስፋፋ መሆኑ አያጠራጥርም።

ምክንያቱም አንድ የውጭ ጸሐፊ አንዲህ ይላል “fascist exploiters select a weak community. fascists socially and culturally uproot the victimized community by imposing a foreign language and culture on them. Because the local people cannot easily express their individual and collective feelings and sentiments in a foreign language, they develop a defeatist psychology and inferiority complex with respect to the exploiters. This defeatist psychology destroys the natural spiritedness and will to fight of the local people, and the fascists skillfully utilize this golden...” ስተረጉም እንዳላዛባው እንዳለ አንደተረዳችሁት ተስፋ አለኝ። ፋሺዝም/አፓርታይድ ትግራይ ውስጥ መስፈኑ የማታምኑ ካላችሁ

**የጠቅላይ ግብር ጠብ የ “አፓርታይድ” መንደር ( ቢጋኔጠኛ በዮናስ ገላይ አበበ (መቅሌ) የተጻፈው አንዲህ ይላል፡-**

“የከተማዋ ነዋሪዎችን ባገለለ መለኩ የህወሓት ማዕከላዊ ኮሚቴ አባላት እና ጥቂት ኢንቨስተሮች (በድምሩ 40 ሰዎች ናቸው) ከመቀሌ ከተማ ነዋሪ የተለየ መንደር ራሱን የቻለ የገበያ ማዕከል፣ ሆስፒታል፣ ትምህርት ቤት፣ የመዝናኛ ማዕከል እና የመሳሰሉትን ተቋማት ያቀፈ፤ በግልባጩ ሌሎች የመቀሌ ሰዎች ድርሻ እንዲሉ የማይፈቀድበት መንደር እየተመሰረተ እንደሆነ ታወቀ። በዛን ወቅት ማንም ሰው እነዝ ታጋዮች ከ60ሺ በላይ የትግራይ ሰዎች በሞቱለት ድል ተጠቅመው.. በአፓርታይድ ስርዓት የሚተዳደር መንደር ይመስረታሉ ብሎ አልጠረጠረም። የሆነው ግን ያልጠረጠረ.....” እያለ ይዘረዝረዋል። ሙሉውን ለማንበብ <http://www.abugidainfo.com/amharic/index.php/9028>

ታዲያ እነ ገብረኪዳን ደስታ እና እነ ግርማይ ገብሩ በታገሉለት የወየነ ትግራይ ድርጅት ዋና ዋና ሰዎች “አፓርታይድ በመቀሌ” ሲያስፋፉ እያዩ የ ቅፅ ፣ የ ቀፍ

እና የ 'ሴ' ፊደላት ለውጥ ሲያሳብዳቸው ማየት “ ትገርምኒ!” የሚያስብል ነው። አማራጮች “ታስገርምኒአለሽ/ትገርሚኝያለሽ” ለማት ነው ትግርኛውን በደም ሲጠቀሙበት እዛው ትግራይ የኖሩ አማራጮች ለዛ ባለው ልሳናቸው “ትገርምኒ” ይላሉ ።

እስኪ አሁን ደግሞ ወያኔ ትግራይ ከበረሃ መጥቶ በአገሪቱ ሕገ መንግሥት መዝገቦች፣አንቀጾችም ሆነ በትግራይ ክልል ‘መንግሥት’ ብሎ በሚጠራው የራሱ ሕጋዊ ጋዜጣ እና ድረገጽ አንዲሁም በየትምህርት ቤቱም ሆነ በመንግሥት መሥርያቤቶች ድረገጾች እና ‘ድምፂ ወያኔ ትግራይ’ ራዲዮ ድረገፅ ምን አይነት የባዕድ ቃላቶች ተቀባይነት አግኝተው እየተጠቀሙባቸው አንዳሉ ለናሙና አንመለክት።

**ዞን፣ሊስ፤** “ዝላላ መዓቀኒ **ሞዴል**” (የላቀ የሞዴል መለኪያ) ፣“አብያተ ትምህርቲ ብተመጋጋብነት ክንፍታት ሰራዊትን **“ፎረም**” ማሕበረሰብ ትምህርትን ተጠናኪሩ ብዝፍጠር መሰረታዊ ለውጢ **ከነውቶ** ኢና! <http://www.tiggovpr.org/> ሐሙስ 16, ጥሪ 2014 የተገኘ መንግሥታዊ የወያኔ መግለጫ ሰነድ

**ፖሊስን ስትራቴጅን፤ ኤጀንሲ ልምዳት፤ፕሮጀክትታት ልምዳት፤ዓይደር ሪፈራል ሆስፒታል፤ፖርታል** ብሄራዊ ክልላዊ መንግስቲ ትግራይ፤መንግስታዊ **ሊንክታት**፤ **ኢድቨርታይዝመንት** (ድ ወ ት) (ማስታወቅያ የሚለው አማርኛ ላለመንካት ነው) አንዳንድ “ሻዕብያ የፈጠረላቸው **“ምልክታ”** የሚል ይጠቀማሉ” ፤አርካይቭ ክልላዊ መንግሥቲ ትግራይ ፤ ፈነወ ፕሮግራም... ዓሚል... ሚሊዮንም፤ **ኢንቨስትመንት፤ ሊዝ መሬት፤ በጀት አንዳባጃጀትካ** (በጀት እያዋቀርክ ለማለት ነው)፤መንሀስታዊ ‘ከታ’፤ ዞን፤ መርሃ ጉጅለ፤ መጉጅጃል፤ዓወት ንሐፋሽ፤ መኸዘን/ ጎተራ ላለማለት ነው።(መኸዘን በማለት ኤርትራኛ/ዓረብኛ የሚጠቀሙት)፤ **አርቲስት...** ወዘተ ወዘተ..... እጅግ ለመቁጠር የሚያዳግቱ በርካታ የባዕድ ቋንቋዎች እና የሽምቅ ተዋጊዎች፤ አራባዊ ቋንቋዎች ትግራይ ውስጥ ሕጋዊነት አግኝተው ያለ ምንም ተቃውሞ ገበሬዎች አንዲነጋገሩባቸው እየተሰራባቸው ነው። ወያኔዎች ከበረሃ ከገቡ በኋላ ታሪካዊ ገጠኞች፤ ተራራዎች፤መንደሮች፤ወንዝ/ፊለንጅ፤ከተማዎች፤የጥንት ነገሥታት የዋለባቸው ጦርነት ታሪካዊ ስሞች ፤ “የትግራይም ሆነ የኢትዮጵያ ብሔራዊ ወታደራዊ የስልጠና ማዕከሎች” ልክ የግል ይዞታቸው አድርገው በመቁጠር፤በማን አላኝነት በታጋዮቻቸው ስም እንዲሰየሙ ታለቅ ወንጀል እና ሴራ የፈጸሙትን እዚህ አልጠቀስኩም። እነ ግርማይ ገብሩ የድርጅቱ ታጋዮች ናቸው ይህ ሴራ እና የሥልጣን ብልጣና ባህላዊ ረገጣ አላሳሰባቸውም።

እዚህ ላይ በእግረ መንገዴ ትዝ ያለኝ ገብረኪዳን ደስታ በትግርኛ ቪ ኦ ኤ ቃለ መጠይቁ ያለውን ትዝ ይለኛል። እንዲህ ይላል፡- “ቋንቋችን ድሮ የተረገጠ

እንዳይበቃው አሁን በወጣት ዘፋኞች ሲደገም እያደመጥን ነው።” ለምሳሌ ይል እና “ለምሳሌ ብርሃነ ሃይለ እና ዳዊት ነጋ የተባሉት ዘፋኞች ብንወስድ፤ ብርሃነ ሃይለ “ዝግብኹላ መረበተይ” በማለት (ያደግኩብሽ መንደር) ትክክለኛውን ትግርኛ ሲጠቀም እንደርታዊ የሆነው ዳዊት ነጋ ግን “መንደረይ” እያለ ያዘማል።” አስቋኝ ነው!” ሲል በእንደርታዊው ዘፋኝ ለምን መንደር የሚል ቃል ተጠቀመ ሲል ተሳልቆበታል። ገብረኪዳን ደስታ እየደገፈ ያለው የቅርብ አውራጃ ጎረቤቱ የሆነው አክሱማዊው ብርሃነ ሃይለን ነው። አግርኛ እና ትግርኛ አንዲሁም ግዕዝ እና አገው ቀላቅለው የሚናገሩት አንደርታዎች፤ ራይ፤ አጋሜ ተምቤን የመሳሰሉት በገብረኪዳን ደስታ ዘረኛ ሕግ “አነኚህ ትግሬዎች አይደሉም” ማለት ነው። ሰዎች እና “ንቦች” ሁለቱም አንድ ናቸው። ሰዎች እና ቋንቋዎቻቸው፣ ግቦች እና አበባዎች ከየትም እየቀራመቱ በመስጠት እና በመቀበል ተፈጥሮአዊ ሕግ የሚጓዙ መሆናቸውን በእነ ገብረ ኪዳን እና በእነ ግርማይ ገብሩ አይታወቅም። በቋንቋ ስለሚተዳደሩ፤ በደም እና በአጥንት ቆጠራ ስለሚጋቡና ስለሚነጋገሩ ‘ክልላዊ የጥራት ፍልስፍናቸው’ ስለሚጻረር የጠቀስኩት ተፈጥሮአዊ ሕግጋት በወያኔዎች ላይ አይታወቅም።

ቋንቋዎች “ግብረ ሥታዊ” ግንኙነት አይፈጽሙም እንጂ ፈደሎች/ልሳኖች/ቃላቶች ግብረ ሥታዊ ግንኙነት በሚመስል ተፈጥሮአዊ የልውውጥ ሕግ በመጠቀም ቋንቋ የሚባል አዲስ ልጅ/ውልድ ይወልዳሉ ማለት ነው። ሁሉም ቋንቋዎች በወጥ የተፈጠሩ ሳይሆኑ ግብረ ሥታዊ በሚመስል ግንኙነት እየተሰበጠጠሩ ጽንሰ በመመስረት የተለያዩ አቋንቋዎችን ይወልዳሉ። ይህ ሕግ በፋሺስቶች ሕሊና በጥራት ስለሚሰክሩ ተቀባይነት የለውም። አንድ ወጥ የሆነ ልሳን እና አጠቃም/አጻጻፍ አንዲኖረውም እንዲሆንም አዋጅ ያውጃሉ።

ለዚህም ነው ፤ ዘመን ሲፈጠር ጀምሮ በተጠቃሚዎቹ ተቀባይነት አግኝቶ በግብር የሚገለገሉበት ስብጥር ቋንቋ እና ልሳን በፋሺስት ወያኔዎች ሕሊና ተቀባይነት እንደሌለው በመገናኛ ዘዴዎች ቀርበው ባለ ማፈር በግልጽ የእንደርታ፤ የተምቤን፤ የራይ፤ የአጋሜ/ዓጋመ ትግርኛ ተናጋሪ ሕዝብን የሚዘልፉት። ስለሆነም ነው በጋዜጠኞቻቸው እና በወያኔ ደምጽ ራድዮኖቻቸው የ “አሸዓ” ወይም የ “ኤርትርኛ” ትግርኛ በሰፊው በመጻፍ እና በማስተላለፍ እየተጠቀሙ ሕዝቡ ከነበረው ባሕላዊ ልሳን ቀስ በቀስ በማስወጣት በማንነቱ ላይ (በምሳሌ/ልሳኑ አጠቃቀም) እየተሸማቀቀ የበታች ስሜት አንዲሰማው በማድረግ አብዛኛው የዛው የተጠቀሱት አካባቢ ኗሪ ትግሬዎች ዓድውኛ ወይም ኤርትርኛ በመጠቀም ማንነቱን በመጋፋት ዘመቻ እያካሄዱበት የሚገኙት። የተጠቀሱት አካባቢ ተናጋሪዎች በራድዮንም ሆነ በጋራ ቶክ ስታዲዮሞቻቸው በጣም ታዝናላችሁ። ከተዘበራራቀ ኤርትርኛ ትግርኛ አጠቃቀማቸው ስታዲዮሞቹ እንደተምታታባቸው በግልጽ ከሚጠቀሙት ቃላቶች እና ልሳኖች ማየት ይቻላል። አሳዛኝ የማንንት ጥቃት ሲፈጸም አንደርታዎችም ሆኑ ራያዎቹ እና ተምቤኖቹ ተቃውሞ ማሳየት ነበረባቸው። ነገር ግን ፋሺስት

ፖለቲካ በፍራንኮ/ስፕይን/ በሙሶሎኒ/ ጣሊያን በህወሓት/ወያኔ “አንድ ወጥ” ፖለቲካ እና ልሳን ለማራመድ እንደሞከሩ ታሪክ ዘግቦታል። ወያኔዎች በህዝቦች

ቋንቋ እና መስተጋብር አያምኑም። ትግርኛ አንድ አይደለም። እስከስታውም ሳይቀር (ተምቤኖች ትግሬዎች ናቸው፤ እስከስታቸው ግን ጭራሽ ከትግርኛው እስከስታ አይገናኝም) አንድ አይደለም፤ የከበሮ አመታትም እንዲሁ።

በነገራችን ላይ ከወያኔዎች በፊትም አፄ ዮሃንስም አንድ ሃይሞኖት ለማድረግ ሞክረዋል። ፕሮተስታንት ወይንም እስላም የተባለ ወደ ኦርቶዶክስ ካልተጠመቀ ከትግራይ ግዛቴ ሊቃኙ ወደ ሌላ አገር ሂዱ ብለው አውጆዋል። (ካሁን በፊት መረጃውን አቅርቤአለሁ)። ከእዛ በኋላም “ቀዳማይ ወያነ/የመጀመሪያ ወያኔ የሚባለው የትግራይ ገበሬዎች አንቅስቃሴም በጉልተኞች ተነጥቆ ሲመራ ቀይ ጨርቅ እያውለበለቡ እንዲህ በማለት አዋጅ ብለው ካወጡት ባጭሩ ላቅርብ። እንዲህ ይላል።

“...ስምዑ፤ስምዑ!  
አዋጅ ሃይለማርያም አዋጅ ገረብ እዩ  
ገዛኢና እየሱስ ክርስቶስ፤  
ሐላዊና ሃይለማርያም፤  
ዳኝነትና ናይ ዓሰርተ ክልተ ገረብ፤  
ባንዴራና ባንዴራ ኢትዮጵያ፤  
ሃይማኖትና ናይ ሃፀይ ዮውሃንስ  
ህዝቢ ትግራይ ወያነ ተኸተል፤  
ገረብ መንግሥቲ ተቆበል።”

ዋናውን ነጥብ ቆርጫ ልተርጉመው፤- እንዲህ ይላል “ባንዴራችን የኢትዮጵያ፤ ሃይማኖታችን የአፄ ዮሐንስ፤ የትግራይ ሕዝብ ወያኔን ተከተል፤ የገረብ መንግሥትን ተቀበል።...” እያሉ አዋጅ አወጁ። የመቀሌ ከተማ ሕዝብም በመሰብሰብ ደስታውን በእልልታ ገለጸ። ይላል። አዋጁ ላይ የሚነበበው “ንጉሳችን ሃይለማርያም ረዳ” “ገዢያችን እየሱስ ክርስቶስ” እና “ሃይማኖታችን የአፄ ዮሐንስ” የሚለው ስትመለከቱት። እስላሙን እና ሃይማኖት የሌለው ወይንም የመሳሰሉት አማኞችን የሚደረር እና ኦርቶዶክሳዊ ሃይማኖት በሌሎች ላይ በመጫን በአዋጅ አግላይ አዋጅ አውጆዋል። በግጥሙ መሰረት “ ሃይለማርያም ንኡስየ፤ ሎሚ ሸፍታ ልዓመታ ንጉስየ” (ጎልማሳው ሃይለማርያም ዛሬ ሸፍታ ቢሆንም፤ ለከርም ግን ንጉሳችን ነው)። በዚህ መሰረት ኦርቶዶክሳዊው ሃይለማርያም ረዳ ንጉሥ ሲሆኑ “ገዢያችን እየሱስ ክርስቶስ” እና “ሃይማኖታችን የአፄ ዮሐንስ” የሚለው በቀዳማይ ወያኔ አዋጅ መሰረት የትግራይ ሕዝብ ሃይማኖት (ምናልባትም ከቻሉ የኢትዮጵያ) ክርስቲያናዊ ሃይማኖት የሚከተለው የቀዳማይ ወያነ ቡድን የትግራይ ሕዝብ ሃይማኖት እንዲሆን



ታውጆ ነበር። ለዚህም ወያኔንን ተከተል ብለውታል። ይህ ጉድ እየሸፈኑ ሃይለስላሴ ወይንም ምንጊዘ ወይንም ደርግ አንድ ሃይማኖት፤ አንድ አገር፤ አንድ ቋንቋ .....ወዘተ እያሉ ሲጨቁኑን ነበር እያለ የሚሞኙት ውሸት “የእኛ የትግራይዎችንም ጉዳችንን አንድታዩት ብዩ ነው ይህንን ማስረጃ” ያቀረብኩላችሁ።

እነ ግርማይ ገበሩ እና ገብረኪዳን አነዚህ እንግዘኛ/ዐረባዊ hybride/ዲቃላ ቋንቋዎች ተግባራዊ እንዲሆኑ ሆነ ተብሎ በወያኔ ሕገ መንግሥት ሲደነገግ ሳያሳስባቸው በግዕዝ ጸሐፊዎች እና አማርኛ ተናጋሪዎች ሲጻፉ የነበሩትን የአካባቢም ሆነ የኗሪ ሕዝብ ስሞች ሆነ ተብሎ የተፈጸመ ጥቃቶች ናቸው እያሉቅራኔን ማስተጋባት ተናካሽ ብሔረተኛነት እያስፋፉ ነው። ለምሳሌ ሽረ ትግራይ በሽሬ በትግራይ መጻፍ የለባቸውም እያሉ ይቃዣሉ። የጥላቻ አስተማሪዎቻቸው እና ተማሪዎቻቸው ያልተረዱት ነገር የቃላት እና የቦታ ስም መለዋወጥ አሁን አልተጀመረም። አክሱም እኮ ከአኸሱም በፊት “አከሰመ” ተብሎ ነው በጥንት አክሱማዊያን ጸሐፍት በድንጋይ ቀርጸው ጽፈው የተውልን። እንዴ! አንዴት ነው ነገሩ? የአማርኛ ቃላቶች “የትግራይን ህልውና “ ጥያቄ ውስጥ አስገብተውታል የምንል ከሆነ “በሕግ ተደንግጎ እስከ ከፍተኛ ትምህርት ደረጃ ድረስ እንግሊዝኛ አንጂ አማርኛ አንዳይማሩ ተማሪዎችን ያገደ” ጸረ አገራዊ ቋንቋ የሆነው የወያኔው ቡድን ሲያውጅ አንዴት ነው የህልውና ጉዳይ ሊሆን የማይችለው? ትግርኛ ውስጥ ተሰግስገው የሚገኙ እሳፍ ሳራብኛ እና እብራይስጥ አንዲሁም ግሪክ እና አገው ቃላቶች እንዲሁም ምንጫቸው እና ትርጉማቸው የማይታወቁ የትግራይ የገጠር ስሞች በሙሉ የመቀየር ዘመቻ ልንገባ ነው ማለት ነው። 90% የሆነው የትግራይ ተወላጅ የጥንትም ሆነ የዛሬ የትግራይ ሕብረተሰብ ስሙ አማርኛ፤አይሁዳዊ/ሃይማኖታዊ ነው። የእነ መምህር ገብረኪዳን ደስታ “የዛና” ገጠር ኗሪ ወላጆቻቸው “ደስታ” የሚለው የአማርኛ ትርጉም ስም ገጠር ውስጥ ለምን “ደስታ” ብለው ሊጠሯቸው እንደመረጡ ገብረኪዳን ባያውቀውም የገብረኪዳን ወላጅ አባት አያታቸው ያውቁታል። የቃላት ዘመቻ ጥራት ከተጀመረ ወያኔ የጀመረው እና የደከመበት የደም እና የአጥንት ቆጠራ ዘመቻውም ወደ እላይ ከወጣ ከእነ ማን ጋር ሲደርስ መጨረሻ አንደማይኖረው የታወቀ ነው።

ባሻይ ደበስ የተባሉ በአብዛኛው የአንደርታ/የመቀሌ ኗሪ ሕዝብ የታወቁ ‘ቀልደኛ ተጫዋች’ ነበሩ። ከሰውየው ጋር በጣም ቅርብ እውቅና አለኝ። እኔ እና አሳቸው እንዲሁም አንድ ‘አያ ታፈረ’ የሚባል ዘመዴ የቅርብ ወዳጆቻቸው ቀኑ የቅዱስ ዮሐንስ የዘመን መለወጫ በዓል ነበርና፤ ቆመን፤ አንጋሪ ለመሸጥ ከሳቸው ጋር እንነጋገራለን። ባሻይ ደበስ አንጋሪዎቹን ገዝተው ለአንድ ሹቃይ ወጣት ጎረቤት ጠርተው “ወዛደር! ወዛደር!” በማለት ከፍ ብሎው በመጮህ አንዱን ሹቃይ ይጠሩታል። እሱም “አቤት ባሻይ!” በማለት ሮጦ ወደሳቸው በመጠጋት “ምን ልላክዎት/ልታዘዘዎት?” ሲል ይጠይቃቸዋል። እሳቸውም “አነኚህ አንጋሪዎች

እቤቴ ድረስ አድርስልኝ” ይሉታል። አሱም “በሚገባ እሺ” በማለት ትዕዛዙን ተቀበለ እና፤ “ለመሆኑ ስንት ነው የምታስከፍለኝ?” ይሉታል። እሱም “ሜንዘ/ሱሙኒ” ይላቸዋል። (ሜንዘ/ሞዘ እንደርታዎች ሲጠቀሙበት፤ አሸዎች ደግሞ “ሕርካም” እንለዋለን)። ባሻይ ቀበል አርገው “ስንት?” ሜንዘ/ሞዘ” (ሱሙኒ) ይላቸዋል። እሳቸውም በመገረም “ወይከ ሕልፍ ፤ ሹምካ ቀይርካ እምበይ!” (ስምህ ቀየርክ እንጂ፤ ከዛች ከሱሙኒ ድህነትህ ወይ ፍንክች!” ብለው ሱሙኒውን ሰጥተውት አንጋሬውን አደረሰላቸው። እኛም በንግራቸው ተሳስቀን ተለያየን። ባሻይ ቀልደኛ ስለነበሩ ደርግን ሲጻረሩ እያሳሳቁ በቀለድ ነበር ነገራቸውን ጣል የሚያሰደርጉ።

ስምህ ቀየርክ እንጂ እያሉ ያሉት ድሮ “ሽቃይ ሸቃይ” ይባል ነበር በደርግ ጊዜ ግን“ወዛደር” የሚል መጠርያ ስለተሰጠው ነው። ለዚህ ነው “ወይከ ሕልፍ ፤ ሹምካ ቀይርካ እምበይ!” (ስምህ ቀየርክ እንጂ፤ ከዛች ድህነትህ ወይ ፍንክች!”) በማለት የተሳለቁበት። አሁንም ወያኔዎች ከ ‘ቀ’ ወደ ‘ቆ’ ከ ‘ላ’ ወደ ‘ላ’ ካልተቀየረ ሕልውናችን አደጋ ላይ ነው በማለት ቅጥት ውስጥ ቢገቡ እና ሕብረተሰቡን ለማጃጃል የባህል አስከባሪዎች መስለው ለመታየት ቢሞክሩም ፤ ባሻይ ደበስ አንዳሉት አውነታው ውጫዊ ለውጥ እንጂ ነባራዊው እውነታው የስም ለውጥ መቀየር እድገት አያሳይም። አመጣሁላችሁ ከሚላቸው ዘመቻው ይልቅ ከዛው በባሰ የባዕድ ወረርሺኝ ዘመቻ በትግራይ እና በኢትዮጵያ ሕብረተሰብ ሆን ብሎ እንዲሰፋፋ ከውጭ አገር ሳብሸርሲቭ/ አጥቂዎች እየተመካከረ አገሪቷን ወለል አድርጎ ለቅኝ ግዛት አስፋፊዎች በመክፈት በታሪካችን ታይቶ የማያውቅ የባህል ውርደትና የማንንት ረገጣ እንዲደርስብን ያደረገ የውጭ አገር ወኪል ቀንደኛ ተላላኪ ተዋናይ እነ ግርማይ ገብሩ እና ገብረኪዳን የታገሉለት ደርጅት “ወያኔ” እንደሆነ ማንም ሊሸሸገው የማይችል ገበነኛ ስርዓት ነው። በወያኔ ዘመን የባህል እና የባሕሪ ወረርሺኝ አንዴት እንዲሰፋፋ እንዳደረገ የወያኔ ጉደኛ እድገት ለማወቅ ከፈለጋችሁ ይህንን የግብረሰዶም የባሕል ወረርሺኝ በወያኔ ጊዜ የተከሰተው የባህል ጥቃት ተመልከቱት፤- Homosexuality in Ethiopia- Exposed ስለ ኢትዮጵያ ዝም አንልም ግብረ ሰዶማዊነት <http://youtu.be/R7uqyXQp35Y>

የወያኔ ማንንት በይበልጥ ለማወቅ የጻፍኳቸውን መጽሐፍቶች (1) ሓይካማ (ትግርኛ) (2) ጠበቆ ማይ ኮሐ (ትግርኛ፤ የቆየ መጽሐፍ) (3) ድድረስ ለጎጠኛው መምህር (4) የወያኔ ገበና ማህደር (5) ደቂቀ ተወልደ መድህን፤... እና በመሰራት ላይ ያሉ ሁለት መጽሐፍቶች ማንበብ ይጠቅማል። [getachre@aol.com](mailto:getachre@aol.com) 408- 561-4836 ከዚህ በጠጨማሪ የትግራይ ሊህቃን እንግሊዝኛ የአገሪቱ መነጋገርያ ብሔራዊ ቋንቋ እንዲሆን እነ ደከተር አለመስገድ አባይ እና ለእነ ፈስሃ አፈተጽዮን የመሳሰሉት ለጻፉት ዘመቻቸው የጻፍኩት/የመልስ ምት ጠቃሚ ሰነድ እነሆ ያንብቡ፡- *Tigrayan Modern Elites and their bizarre Love for Colonial Language.*

Getatchew-Reda

[http://www.ethiotion.com/Pdf/07142013Tigrayan\\_Modern\\_Elites\\_and\\_their\\_bizarre\\_Love\\_for\\_Colonial\\_Language.pdf](http://www.ethiotion.com/Pdf/07142013Tigrayan_Modern_Elites_and_their_bizarre_Love_for_Colonial_Language.pdf)

አመሰግናለሁ። ጌታቸው ረዳ (ኢትዮጵያን ሰማይ ብሎግ አዘጋጅ።

[www.ethiopiansemay.blogspot.com](http://www.ethiopiansemay.blogspot.com)